

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i'r Cabinet

Dyddiad y cyfarfod:	19 Medi, 2017
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Gareth Roberts
Swyddog Cyswllt:	Morwena Edwards, Cyfarwyddwr Corfforaethol
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679 468
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad Oedolion, Iechyd a Llesiant

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw diweddarau fy nghyd aelodau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn y meysydd yr wyf yn gyfrifol amdanynt fel Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r hyn sydd wedi digwydd yn erbyn addewidion y Cynllun Strategol; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynlluniau arbedion a thoriadau.
- 1.2 Byddwn yn eich atgoffa fod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu mewn cyfarfodydd o'r Tîm Rheoli Adrannol.
- 1.3 Ar y cyfan rwy'n gyfforddus gyda pherfformiad yr Adran Oedolion Iechyd a Llesiant, o'm rhan y gwasanaethau sydd o dan fy nghyfrifoldeb i

Cyswllt:
01286 679868
01286 679490

cabinet@gwynedd.llyw.cymru

2. **Y PENDERFYNIAD A GEISIR**

2.1. Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad

3. **Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD**

3.1. Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad effeithiol.

4. **RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD**

4.1. **Prosiectau'r Cynllun Strategol**

4.1.1. Cyflwynir isod adroddiadau cynnydd cryno ar brosiectau'r Cynllun Strategol 2017-18.

4.2. **G1 Her Gofal - Ceisio sicrhau fod pobl Gwynedd yn glir o'r her sy'n ein hwynebu i ysgogi a chefnogi cymunedau i gyfrannu drwy weithio'n gymunedol.**

4.2.1 Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf llwyddwyd i ddatblygu 'stori' yr Her Gofal, sef y cefndir, y cyd-destun a'r rheswm dros newid. Cyfathrebwyd y stori ac ymgysylltwyd gyda rhan ddeiliaid. Cynhaliwyd nifer o ddigwyddiadau i drafod yr her. Mae natur barhaus a heriol y prosiect hwn yn golygu ein bod yn ceisio adeiladu ar y camau llwyddiant o flwyddyn i flwyddyn er mwyn gwella o hyd dealltwriaeth pobl Gwynedd o'r her sydd yn ein hwynebu serch hynny anodd iawn yw mesur llwyddiant y prosiect yma.

4.2.2 Fel y disgwyl nid ydym mewn gwirionedd wedi dechrau profi effaith y prosiect hwn eto ond yn ystod y blynyddoedd nesaf, ac wrth sefydlu a datblygu'r Gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) yn benodol, rhagwelwn gyfraniad sylweddol tuag at yr agenda ataliol fydd yn ei dro yn cyfrannu yn gadarnhaol at alluogi trigolion y Sir i fyw eu bywydau fel maent yn dymuno ac yn cyfrannu at allu'r Cyngor i gyfeirio adnoddau at y gwasanaethau sydd eu hangen.

4.2.3 Ers y tro diwethaf i mi adrodd mae nifer sesiynau ymgysylltu wedi eu cynnal gyda staff yr Adran a hynny er mwyn rhannu syniadau a chasglu eu barn am y math o wasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) y dylwn fod yn anelu tuag ato i'r dyfodol. Mae'r sesiynau wedi bod yn llwyddiannus o ran y niferoedd sydd wedi cyfrannu, adborth a gafwyd a, thrwy hyn gobeithio, sicrhau perchnogaeth i'r rhaglen waith.

4.2.4 Bydd ffrydiau gwaith penodol yn deillio o'r sesiynau a gynhaliwyd yn ystod mis Mehefin ac mae'r Adran yn y broses o grynhai'r prif negeseuon a chynnig argymhellion clir ynglŷn â'r ffordd ymlaen dros y misoedd nesaf. Rydym yn barod yn cynnig gwybodaeth a chefnogaeth yng Ngwynedd ond bydd yn her i addasu i gynnig gwasanaeth IAA o safon i bobl Gwynedd. Bydd yr Adran yn asesu mewn amser i sicrhau bod hyn yn digwydd. Rwyf hefyd wedi pwysleisio'r angen i gyd weithio gydag lechyd ar y gwasanaeth IAA. Er mai disgwyliad y Ddeddf ar y Bwrdd lechyd yw 'darparu gwybodaeth' rwyf o'r farn, gan gyd

weithio gydag lechyd, bydd gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth yn cynnig potential i fod yn wasanaeth cymaint gwell.

4.3 G2 Gweithio'n Integredig ar yr hyn sy'n cyfri i unigolion - Ail ddylunio ein ffordd gyfredol o weithio.

4.3.1 Mae cytundeb gyda'r Bwrdd lechyd o ran sefydlu strwythur i weithio'n integredig yn y maes pobl hyn yn ei le. Mae swyddi arweiniol allweddol yn y maes gofal o fewn y pum ardal wedi eu llenwi yn ystod Mis Mai a Mehefin. Mae un o'r ddwy swydd Arweinyddion Trawsnewid hefyd wedi ei llenwi ddechrau Gorffennaf ac mae trafodaeth ar y gweill gyda'r Bwrdd lechyd o ran addasu'r ail swydd. Gyda'i gilydd, y swyddogion yn y swyddi uchod ynghyd a'r Uwch Reolwr Oedolion ac arweinwyr y timau nyrsio cymunedol fydd yn arwain a chodi momentwm y newid yn y ffordd o weithio ar draws y Sir gyfan.

4.3.2 Dros y misoedd nesaf, bydd timau o staff y Cyngor a'r Bwrdd lechyd yn trosglwyddo mewn i'r strwythur newydd ardal. Mae sesiynau hyfforddiant wedi eu cynnal i'r timau newydd ac mae lleoliadau gwaith yn cael eu haddasu. Bydd y Cyngor a'r Bwrdd lechyd yn asesu'r cynnydd a wneir o'r gwaith integredig yn barhaus ac yn argymhell addasiadau os yn briodol pan fo angen hynny.

4.3.3 Mae'r broses ail strwythuro yn cynnig cyfloed i ymarfer mewn ffordd arloesol ac i gynnig gwell gwasanaeth i bobl Gwynedd. Ond i wneud hyn rydym yn gofyn i ein gweithlu i newid eu ffyrdd cyfredol o weithio. Mae hyn yn naturiol yn cynnig dipyn o her i'n gweithlu ac i'r perwyl hyn mae ar adegau yn cael effaith ar moral staff. Rwyf yn falch o fedru dweud bod y cyfnod yma o ansicrwydd yn dod i ben gyda'r strwythur newydd yn ei le, a fy mod yn hyderus y bydd y gweithlu yn elwa o'r sefydlogrwydd yma. Wrth ddweud hyn, byddaf yn cadw golwg ar y sefyllfa yma dros y misoedd nesaf.

4.4 G3 Ail-strwythuro Adran Oedolion, lechyd a Llesiant - Sicrhau fod strwythur staffio'r adran yn addas ar gyfer y dyfodol.

4.4.1 Gyda'r gwaith o sefydlu'r strwythur adrannol i gyflawni prosiect G2 yn agosáu at ei derfyn a'r Tîm Diogelu a Sicrwydd Ansawdd ar fin cael ei sefydlu, ystyrir bod y cynllun hwn wedi ei gwblhau ar wahân i fan addasiadau. Bydd yr Adran yn gweithredu newidiadau pellach i'r strwythur staffio os oes cyfleoedd datblygol yn codi neu gyfleoedd i weithio yn fwy effeithlon. Dylid nodi nad oedd rhannau o'r Adran, megis y Gwasanaeth lechyd Meddwl yn rhan o'r prosiect gwreiddiol. Fodd bynnag, rhaid pwysleisio y bydd ystyriaeth yn cael ei roi i addasu yn y maes hwn os bydd angen yn cael ei adnabod yn dilyn trafodaethau i gryfhau trefniadau integreiddio presennol gyda'r Bwrdd lechyd.

4.5 G4 Tai Gofal Ychwanegol – Adeiladau Tai Gofal Ychwanegol ym Mhorthmadog.

4.5.1 Mae'r amserlen adeiladu Tai Gofal Ychwanegol Hafod y Gest wedi llithro oherwydd diffyg bricwyr, ac mae cwmni Annwyl wedi datgan bydd y datblygiad wedi ei gwblhau diwedd Mis Ebrill 2018. Oherwydd yr oedi, ni fydd y fflatiau arddangos yn barod tan fis Tachwedd eleni. Mae polisi gosod yn bodoli gyda blaenoriaeth yn cael ei roi i drigolion dalgyloch Porthmadog. Mae 50 o geisiadau eisoes wedi ei derbyn hyd yn hyn ar gyfer y cynllun gan bobol leol gyda lle ar gyfer 40 o breswylwyr.

4.6 G5 Frondeg – Sicrhau eglurder ar safle Frondeg a phenderfynu ar y ffordd ymlaen.

4.6.1 Yn Ionawr 2016, yn dilyn cyfnod o ymgysylltu ac ymgynghoriad ffurfiol, penderfynwyd datblygu model llety newydd ar gyfer oedolion gydag anableddau dysgu ar safle Frondeg, a dod a defnydd presennol yr adeilad i ben unwaith y byddai'r datblygiad newydd ar gael. Mae'r Ymgysylltu gyda'r prif fudd-ddeiliaid wedi cymryd lle ar y cynlluniau drafft. Bydd cyfarfodydd pellach yn cael eu trefnu gyda'r holl fudd-ddeiliaid cyn i'r cynlluniau terfynol fod yn barod. Mae Grŵp Cynefin wedi rhannu amserlen sydd yn nodi eu bod yn bwriadu cyflwyno cais cynllunio mis Hydref 2017, gyda gwaith yn cychwyn ar y safle tua mis Mai 2018 ac i'w gwblhau rhwng Mai/Medi 2019.

4.6.2 Rwyf wedi pwysleisio gyda'r Adran yr angen i sicrhau bod defnyddwyr a darpar ddefnyddwyr yn chwarae rhan wrth ddatblygu eu cartrefi newydd. Er na fydd hwn yn dasg hawdd gan ystyried anghenion dwys rhai o'n defnyddwyr, rwyf yn awyddus iawn i ni fel Cyngor i ddatblygu cyfleoedd a phrofiadau i'n defnyddwyr fod yn rhan o'r datblygiad yma a gallaf gadarnhau bod yr Adran yn mynd i ymchwilio mewn i hyn.

4.7 G6 Darpariaeth fewnol – Penderfynu ar sut rydan ni'n rhedeg y Gwasanaeth Darparu (sy'n darparu gwasanaethau gofal) a gweithredu ar hynny.

4.7.1 Mae penderfyniad wedi ei wneud i roi'r gwaith yma o'r neilltu am o leiaf 2 flynedd (Hydref 2018) er ystyried opsiynau ehangach i'r Cyngor a'i bartneriaid mewn marchnad sydd yn newid ac yn fregus ac yn ôl pob golwg am fynd fwy a fwy bregus i'r dyfodol.

4.8 G7 Capasiti a Chynaliadwyedd y gyfundrefn gofal ac lechyd – Ymateb i'r problemau presennol sydd yn bodoli o ran darpariaethau gofal ac iechyd o fewn y maes pobl hyn yn benodol.

4.8.1 Mae gwaith ar Ran 1 prosiect Llys Cadfan wedi ei gwblhau ac mae unigolion yn dechrau symud i'r Uned Dementia Cynnar newydd yno. Rydym yn hyderus y bydd y ddarpariaeth newydd rhan 2 o'r cynllun mewn lle erbyn Medi 2017 ar gyfer gwella gwasanaethau arbenigol ac ysbaid yn Ne'r Sir. Mewn cydweithrediad gyda'r Bwrdd Iechyd, mae cynlluniau ar gyfer buddsoddi mewn gwelyau dementia cynnar yn cael eu datblygu ar gyfer 3 lleoliad arall ar draws y Sir. Y gobaith yw y gellir sicrhau buddsoddiad o gronfa ICF i weithredu o leiaf un o'r cynlluniau yma, fyddai yn cyfateb i fuddsoddiad rhan 1 Llys Cadfan, yn ystod blwyddyn ariannol 2017-18. Byddwn yn gwybod am ganlyniad y broses bidio am arian ICF erbyn Mis Medi 2017.

4.8.2 Mae recriwtio i'r gweithlu gofal a nyrsio yn parhau yn hynod heriol. Mae ymdrechion i ddenu a chadw gweithwyr yn parhau ac yn cael eu dwysau. Yn anffodus nid ydym yn gweld digon o lwyddiant i lenwi'r bylchau hyd yma ac felly mae'r newid rhy araf i gynorthwyo yn y tymor byr. Nid yw hyn yn broblem leol, mae hi'n broblem Genedlaethol. Fel enghraifft, cafwyd cais yn ddiweddar gan Gyngor Sir Ceredigion yn gofyn am gymorth wrth iddynt hefyd ceisio ymdrechu i ddenu gweithlu gofal. Rydym am barhau gyda'n trafodaethau gyda Cheredigion i weld ble gallwn ddysgu neu rannu arferion da yn y maes recriwtio staff gofal.

- 4.8.3 Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio mewn partneriaeth gyda'r Consortiwm Addysg Ôl 16 Gwynedd a Môn er mwyn ymateb i faterion recriwtio. Bydd blaenoriaeth yn cael ei roi i'r meysydd 'anodd ei recriwtio' yn ystod ymgyrchoedd recriwtio i'r dyfodol. Mae'r gallu i ddenu darpar ymgeiswyr nyrsio yn un o'r heriau mwyaf i'r sefydliad ac mae cynlluniau mewn lle i weithio mewn ffordd fwy llyfn, ac agwedd fwy cydweithredol wrth recriwtio nyrsys.
- 4.8.4 Gyda newidiadau deddfwriaethol eraill o ran cofrestru'r gweithlu yn dod i rym, rhagwelir y bydd cyflawni'r nod o ddenu a chadw'r gweithlu gofal ac iechyd yn parhau am gryn amser eto. Mae'r sector breifat hefyd yn wynebu trafferthion tebyg ac mae gwaith ar y gweill ar sefydlu 3 cynllun peilot ar y cyd gyda darparwyr i arbrofi gyda dulliau newydd o weithio. Y gobraith ydi y bydd hyn dros amser yn ein galluogi i ddarparu gwasanaethau sydd yn rhoi ffocws ar amcanion yr unigolion ac sydd yn fwy effeithlon a fydd yn eu tro yn cyfrannu at ein gallu i leihau bylchau gofal/cyfnodau aros am wasanaeth/dychwelyd i'r cartref i drigolion bregus y Sir.
- 4.8.5 **Gofalwyr** - Mae gwaith wedi cychwyn i weld os yw ein trefniadau a'n sefyllfa gyfredol yn addas o ystyried disgwyliadau'r Ddeddf yn parhau. Mae camau wedi eu cymryd i ymgorffori gwaith cefnogi'r gofalwyr yn yr agenda Llesiant/ataliol. Mae un o swyddogion yr Adran yn arwain a chydlynu gwaith yn rhanbarthol i gefnogi gofalwyr, a bydd hynny yn cyfrannu at ein dealltwriaeth o'r sefyllfa a'r gallu i gryfhau'r ddarpariaeth leol ar sail gwybodaeth gadarn. Byddwn yn parhau i ofyn am farn swyddogion proffesiynol, gofalwyr yng Ngwynedd a phencampwyr y maes er mwyn ystyried os yw ein trefniadau yn addas. Bydd y gwaith yma yn ein galluogi i benderfynu os oes sail i gomisiynu prosiect neu brosiectau penodol i gefnogi gofalwyr di-dâl a/neu sut i wneud defnydd gwell o wasanaethau IAA ac ataliol.
- 4.8.6 Mae'r Adran yn rhoi trefniadau newydd yn eu lle i gefnogi gofalwyr pobl â phroblemau iechyd meddwl oherwydd adborth nad oedd y gwasanaeth yn effeithiol. Mae dau weithiwr cefnogol mewnol wedi cymryd y gwaith ac mae'r adborth cynnar am eu cefnogaeth i'r gofalwyr hyn yn gadarnhaol iawn. Rydym hefyd wedi cael adborth cadarnhaol iawn am ein cynllun cardiau argyfwng gofalwyr ac mae Cynnal Gofalwyr wedi dechrau hysbysebu'r cynllun hefyd.
- 4.8.7 **Llesiant** - Mae Llesiant yn greiddiol i holl waith yr Adran, a dros y misoedd nesaf mae'r Adran yn adrodd bydd mwy o ffocws ar yr agenda Llesiant. Mae gweithgareddau Llesiant yn digwydd ar draws y Sir ar wahanol lefelau a gan wahanol fudiadau. Wrth symud i weithio o fewn y 5 ardal bydd cyfleoedd yn codi i adnabod gweithgareddau o few ein hardaloedd ac yn adnabod ymarfer da. Rwyf yn deall gan yr adran bod cynlluniau ar y gweill i wneud ceisiadau ariannol er mwyn rhoi'r flaenoriaeth angenrheidiol sydd ei angen i'r maes yma. Edrychaf ymlaen at gael ei diweddarau dros y misoedd nesaf.

5. **Mesurau Perfformiad**

- 5.1 Mae **Atodiad 1** yn adrodd ar y mesurau perfformiad sy'n gysylltiedig â fy mhorthffolio.
- 5.2 Mae'r mesur **OED23** yn rhoi gorolwg cyffredinol ar y cyfeiriad mae'r adran yn mynd, er dal yn ddatblygol mewn natur mae'r mesur yn adnabod shifft positif mewn cyflawni'r 'hyn sydd yn bwysig' i bobl hyn ac anabledau corfforol. Yn gyffredinol mae **OED 23, Canran o bobl hyn ag anabledau corfforol lle gweler**

cynnydd mewn cyflawni'r hyn sydd yn bwysig, yn **90%**. Wrth ddweud hyn mae **1485** sgysiau 'Hyn Sy'n Bwysig' wedi digwydd ers cychwyn y fframwaith newydd. O'r sgysiau yma mae 747 wedi sefydlu gwaelodlin a **253** wedi ei adolygu. Mae'r perfformiad **90%** yn adlewyrchu perfformiad yn dilyn adolygu'r **253** achos sydd ddim yn adlewyrchiad clir gan gysidro bod **1484** o sgysiau wedi digwydd. Mae'r adran yn cydnabod bod dal peth gwaith angen digwydd ar y mesur yma yn ogystal â pharhau gyda'r hyfforddiant 'Collaborative Conversations'. Hyderaf y byddwn yn gweld cynnydd yn y niferoedd sydd wedi cael eu hadolygu dros y misoedd nesaf ac yn gweld gwell gwerth i'r mesur yma. Credaf ein bod ar y trywydd iawn gyda'r mesur yma.

- 5.3 Gyda'r mesur **OED24**, mae **80%** o **Gleientiaid Anabledd Dysgu wedi gweld gwelliant yn yr hyn sy'n bwysig**. Gwelwn batrwm tebyg gyda niferoedd llai wedi sefydlu gwaelodlin a'r niferoedd o achosion sydd wedi eu hadolygu, ond mae'r uned yn mynd ati i sefydlu gwaelodlin ar bob un cyfle. Mae her i osod gwaelodlin ar unigolion sydd heb capasiti ac mae'r uned o dan yr amgylchiadau yma yn gwneud defnydd o eiriolaeth. Mae angen dwyn mewn cof yn ogystal bod natur cymhleth rhai achosion sydd yn agored i'r uned, bod cynnydd yn gallu cymryd blynyddoedd ond o dan yr amgylchiadau yma mae'r adran yn adnabod yr achosion ac yn craffu i weld ble gallwn ddylanwadu arno. Mae'r uned i'r dyfodol yn mynd i ddatblygu mesurau sydd yn mesur 'Ansawdd Bywyd'.
- 5.4 Mae pryder yn parhau gyda'r **Gyfradd oedi wrth drosglwyddo gofal am resymau gofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 75+ oed (SCA/001)**. Mae'r nifer oediad mewn trosglwyddo yn **0.71** sydd yn cymharu yn dda gyda gweddill Cymru sydd gyda pherfformiad o **0.75**. Ond wrth edrych ar berfformiad gweddill Gogledd Cymru rydym yn perfformio yn llai llwyddiannus gyda Chonwy yn adrodd **0.07**, Dinbych yn **0.10** a Fflint yn **0.24**. Er mai cip lun diwrnod yw'r ffigyrau yma mae angen deall pam bod yr ardaloedd yma yn perfformio llawer iawn yn well ac rwyf wedi gofyn i'r adran ymchwilio fewn i hyn. Er ei fod yn anodd cymharu ardal wrth ardal mae'n bwysig ein bod yn adnabod unrhyw wersi sydd i'w ddysgu.
- 5.5 Yn ogystal i'r gwaith yma, mi fydd y Cabinet yn ymwybodol o raglen waith 'week in a room' sydd yn ceisio ymateb i'r uchod. Mewn cydweithrediad gyda'r Bwrdd Iechyd rydym wedi adolygu'r system ofal ac iechyd, a hynny drwy ddilyn achosion o'r dechrau i'r diwedd a cheisio creu system sydd yn gweithio'n well i gleifion gan ddileu'r rhwystrau sydd yn codi i bobol. O ganlyniad i'r gwaith yma bydd ffordd newydd o weithio yn cael ei beilota yn Ysbyty Gwynedd ac edrychaf ymlaen yn fawr at ganlyniadau'r gwaith arloesol yma a byddaf yn eich diweddarau yn fuan.
- 5.6 Byddwch yn ymwybodol bod gwella mynediad at Wasanaethau Iechyd Meddwl yn flaenoriaeth i'r Cyngor a gwelwch yn **Atodiad 1** bod mesurau Iechyd Meddwl angen eu datblygu. Byddwch hefyd yn ymwybodol bod Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi datblygu strategaeth Iechyd meddwl newydd ar gyfer pob oedran : 'Gyda'n Gilydd ar gyfer Iechyd Meddwl Gogledd Cymru'. Mi fydd ystod o fesurau penodol yn cael eu darparu gan y bwrdd er mwyn gwella ansawdd, argaeledd a mynediad at wasanaethau Iechyd Meddwl yng Ngogledd Cymru. Y bwriad yng Ngwynedd yw datblygu mesurau sydd yng nghyd fynd a'r strategaeth yma.
- 5.7 Mae sefydlu'r uned Diogelu a Sicrwydd Ansawdd yn galluogi'r Cyngor i ymateb yn llawer mwy effeithiol i ofynion newydd a chynyddol sydd o fewn y maes diogelu oedolion. Wrth ddweud hyn gwelwn beth lithriad ym mherfformiad

SCA/019 O'r atgyfeiriadau amddiffyn oedolion sydd wedi'u cwblhau yn ystod y flwyddyn, y canran lle mae'r peryg wedi'i reoli, mae'r peryg wedi ei reoli **94%** o'r amser. Rwy'n deall mae'r rheswm tu ôl i'r perfformiad yw bod 3 unigolyn wedi gwrthod ymyrraeth yn ystod y cyfnod.

5.8 Mae'n galonogol gweld ein bod yn parhau i weld cynnydd yn y mesur **PMA/20b Canran o achosion sydd wedi derbyn cyfnod o alluogi - ac nad oes ganddynt unrhyw becyn gofal a chymorth chwe mis yn ddiweddarach** sydd yn **90%**. Yn ogystal mae'r mesur **PMA/20a Canran o oedolion sydd wedi cwblhau pecyn o alluogi - ac sydd â phecyn gofal a chymorth llai o faint chwe mis yn ddiweddarach** hefyd ar y trywydd cywir ac yn **92%**.

6. Sefyllfa Ariannol/ Arbedion

6.1 Mae adroddiad Cyfrifon Terfynol 2016/17 a gyflwynwyd i'r Cabinet ar 6 Mehefin 2017 yn cadarnhau tanwariant adrannol am y flwyddyn. Mae'r tanwariant yma yn ganlyniad i newid y ffordd o weithio a chyflawni o fewn cyd-destun y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant.

6.2 Y ddamcaniaeth gyda nifer o'r cynlluniau arbedion, yng nghyd-destun trefniadau gwaith 'systems' yw y dylai cyflawni ar yr ochr ariannol ddilyn yn lled naturiol o'r gwaith trawsnewid. Er nad yn dystiolaeth sydd yn rhoi sicrwydd llwyr, mae'r wybodaeth gefndir yn awgrymu bod canlyniad hyn eisoes i'w weld ar draws y Sir yn benodol yn deillio o'r gwaith integreiddio yn ardal Eifionydd ac sydd bellach i'w weld yn egnïo a datblygu ar draws y Sir. Mae hyn ynghyd â gweithredu newidiadau cyffredinol er cyfarfod gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, yn arwydd cadarnhaol fod lleihad yn y nifer o becynnau gofal sy'n cael eu comisiynu a bod hynny yn cael ei adlewyrchu yng ngwariant yr Adran. Wrth gwrs gall newid demograffeg i'r dyfodol yn ogystal â chynnydd mewn anghenion gofal mwy dwys a chymhleth ddylanwadu ar beth fydd ei angen yn y dyfodol.

6.3 Mae'r dull presennol o fonitro cynnydd mewn gwireddu'r cynlluniau arbedion unigol yn awgrymu bod amrediad o gynlluniau 2017-18 yn llithro, ac arbedion gwerth £179,100 wedi llithro o'r flwyddyn 2016/17.

6.4 Ar sail yr hyn y cyfeirir ato yn 6.2 uchod, mae'r Pennaeth Adran dros y misoedd diwethaf wedi bod yn ystyried ail strwythuro a rhesymoli'r rhaglen o gynlluniau arbedion a gyflwynwyd yn wreiddiol ac rwy'n gefnogol iawn o'r cyfeiriad yma. Mae llawer wedi newid yn y maes gofal yn genedlaethol ers i'r rhaglen gael ei chyflwyno a hynny yn cynnwys newidiadau deddfwriaethol a newidiadau ym mlaenoriaethau Llywodraeth Cymru o ran canllawiau a chynlluniau ariannu. Mae'r darlun ehangach yma, ynghyd a chryn addasiadau yn y ffordd y mae'r Adran yn gweithio ar lefel lleol dros y ddwy flynedd diwethaf, yn golygu bod y rhaglen wreiddiol bellach yn cymhlethu'r ymdrechion i gyflawni arbedion ochr wrth ochr a thrawsnewid gwasanaethau'r Adran.

6.5 Y nod yw cyfuno amryw o'r cynlluniau hanesyddol yma ar sail themâu ac i gynnig rhaglen ddiwygiedig sydd yn:

- Ategu'r rhaglen trawsnewid o fewn yr Adran
- Symleiddio'r broses adrodd
- Rhyddhau amser staff i gyflawni gwaith llinell flaen ar gynlluniau trawsnewid fydd yn arwain at arbedion

- Cynnwys cynigion amlinellol ac addasiadau i'r rhaglen all wneud cyfraniadau pellach at lenwi'r bwlch er cyflawni'r targed arbedion a osodwyd.
- 6.6 Mae'r cynigion terfynol ar fin cael eu cyflwyno er ystyriaeth a pe baent yn derbyn cymeradwyaeth, rwyf yn hyderus bod yr Adran ar y cyfeiriad cywir ac mewn sefyllfa i symud yn ei blaen a gwredu'r arbedion sy'n deillio ohonynt.
- 6.7 Rwyf yn ystod yn cyfarfod adrannol wedi pwysleisio'r angen i wiredu'r arbedion hyn, gan hefyd ystyried meysydd arbedion posib yn y blynyddoedd i ddod. Er nad yw'n neges hawdd, hwn yw'r realiti ac yn neges sydd angen sylw pawb.
- 6.8 O ran sefyllfa'r gyllideb, roedd yr adroddiad "Cyllideb Refeniw 2017/18 - Adnabod Risgiau Cynnar" a gyflwynwyd i'r Cabinet ar 18 Gorffennaf 2017 yn awgrymu y byddai'r Adran yn gorwario £147k yn ystod y flwyddyn. Byddaf yn cydweithio gyda'r Pennaeth Adran i gymryd camau priodol i geisio sicrhau fod yr Adran yn gweithredu o fewn ei darpariaeth gyllidol erbyn diwedd y flwyddyn.

7. **CAMAU NESAF AC AMSERLEN**

- 7.1 Dim i'w nodi

8. **UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD**

8.1. **Barn y Swyddogion Statudol:**

i. **Y Swyddog Monitro:**

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

ii. **Y Pennaeth Cyllid:**

Rwyf yn fodlon fod cynnwys yr adroddiad yn adlewyrchiad teg o'r sefyllfa ariannol. Fel mae'r adroddiad yn ei gydnabod, mae'r Adran wedi wynebu cryn her i wiredu ei gynlluniau arbedion, sy'n cynnwys cynlluniau sydd wedi llithro o flynyddoedd blaenorol. Rwyf felly'n croesawu ymdrechion yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant i adnabod ffyrdd amgen o wiredu'r arbedion angenrheidiol, a bydd swyddogion o'r Adran Gyllid yn cefnogi'r Adran wrth i'r gwaith yma fynd rhagddo.

8.2. **Barn yr Aelod Lleol:**

- 8.2.1 Dim yn fater lleol.

8.3. **Canlyniad Unrhyw Ymgynghoriad:**

- 8.3.1 Dim i'w nodi.

Atodiadau:

Atodiad 1   Mesurau Perfformiad

